

16.9.2002

JULKINEN KUULEMISTILAISUUS YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN SUOJAAMISESTA JA EUROOPAN SYYTTÄJÄNTOIMEN PERUSTAMISTA KOSKEVASTA VIHREÄSTÄ KIRJASTA 16. JA 17. SYYSKUUTA 2002

[Tässä kuulemistilaisuudessa Suomen hallitusta edustavat oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön edustajat. Olemme jakaneet puheenvuoromme niin, että aloitan oikeusministeriön edustajana Euroopan syyttäjäntoimen perustamiseen liittyvistä oikeudellista kysymyksistä ja tämän jälkeen valtiovarainministeriön edustaja jatkaa vihreän kirjan tavoitteiden saavuttamisesta.]

Nyt esittävät kannanotot on valmisteltu koko Suomen hallituksen piirissä ja kesäkuussa myös parlamenttimme on yhtynyt näihin näkemyksiin. Suomen hallitus on antanut komissiolle asiasta kirjallisen lausunnon.

Vihreän kirja sisältää erittäin laajakantoisen ehdotuksen ja sen toteuttaminen *vaatisi yhteisöjen perustamissopimusten muuttamista* ja unionin uuden toimielimen perustamista. Ehdotus tarkoittaa myös jäsenvaltioiden rikosoikeudesta erillisen rikos- ja rikosprosessilainsäädännön säätämistä sovellettavaksi eräissä rikostyypeissä. Tämä monimutkaistaisi rikoslainsäädännön rakennetta ja saattaisi vähentää lainsäädännön selkeyttä. Tällaisten muutosten tekeminen vaatisi tuekseen erittäin painavat perusteet ja eri vaihtoehtojen analyttistä punnintaa.

Yhteisöpetosten kohteleva huomattavasti eri tavalla verrattuna muuhun yhtä vahingolliseen rikollisuuteen on vaikeasti perusteltavissa. Oikeusasioiden yhteistyön kulmakiveksi on otettu vastavuoroinen tunnustaminen. *Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen etenemisen tietä voidaan päästä ehkä vaivattomammin ja halvemmalla jopa parempiin tuloksiin kuin mihin aivan uuden järjestelmän käyttöönotto johtaisi.*

Euroopan syyttäjäntoimen perustamisen *kustannus-vaikuttavuutta ei ole vihreässä kirjassa arvioitu*, mutta Suomen käsityksen mukaan ehdotuksen toteuttamisen kustannukset tulisivat olemaan

siitä saatuja hyötyjä suuremmat. Muilla halvemmilla keinoilla pystyttäisiin saamaan vähintäänkin vastaavia tuloksia.

Jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmät ovat erilaisia, mutta komission ehdotus *aivan uuden oikeusjärjestelmän luomiseksi entisten lisäksi* ei ainakaan kokonaisuutena helpota alalla toimivien ja unionin kansalaisten asemaa. Nykyisten 17 oikeusjärjestelmän sijasta meillä olisi 18 oikeusjärjestelmää. Kaikkien pitäisi tuntea paitsi omat järjestelmänsä niin myös uusi yhteinen järjestelmä, jota noudatettaisiin yhteisöpetoksissa.

Vaikeasti ratkaistavia oikeudellisia ja käytännön ongelmia tulisi esille varsinkin sellaisissa tapauksissa, joissa tekoon olisi sovellettava sekä ehdotettuja yhteisöpetossäännöksiä että kansallisia rangaistussäännöksiä.

Rikoksissa, jotka kohdistuvat esimerkiksi omiin varoihin eli tulleihin, suurin osa tapauksista liittyy tavaroihin, joista tullien lisäksi kannetaan kansallisia valmisteveroja. Euroopan syyttäjällä olisi ensisijainen toimivalta kansallisissa tuomioistuimissa, vaikka näiden tavaroiden osalta tullimaksujen osuus on vain murto-osa rikoksella aiheutetusta fiskaalisesta vahingosta. Yhteisön taloudelliset edut voivat yhtyä kansallisten etujen kanssa myös esimerkiksi maatalouden vientitulliin liittyvissä tapauksissa. Toimivaltaristiriidat kansallisen ja ylikansallisen syyttäjän välillä johtaisivat varmaan umpikujaan tuomioistuimissa.

Olisikin tärkeämpää kehittää käytännön yhteistyötä ja saada siitä lisäarvoa, kuin perustaa erillinen kallis organisaatio. Käytännön kysymyksistä on vielä nostettava esille kielikysymys. Rikostutkinnan suorittaminen edellyttää riittävää kielitaitoa, mistä johtuen jäsenvaltioiden vastuu tutkinnassa korostuu.

Ehdotukseen *sisältyy huomattava määrä yksityiskohtaista vaikeasti sovellettavaa rikosprosessioikeudellista normistoa*, johon jäisi käytännössä paljon tulkinnanvaraisuutta. Ongelmallisimpia kohtia ovat rikosten tutkinnan järjestelemistä koskevat toimivaltakysymykset sekä eurooppalaisen syyttäjäviranomaisen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien rikosten tunnusmerkit. Tämän lisäksi uuden järjestelmän luominen eräitä rikostyyppjä varten voi aiheuttaa myös yhdenvertaisuusongelmia: yhdessä rikostyyppissä noudatettaisiin yhtä menettelyä omine seuraamusjärjestelmineen ja muissa rikoksissa toista järjestelmää.

Komissio on aiemminkin tehnyt aloitteita, jotka merkitsisivät rikosoikeudellisen toimivallan siirtoa yhteisön ylikansallisen lainsäädännön piiriin eli I pilariin. *Suomi on kuitenkin suhtautunut varauksellisesti rikosoikeuden ottamiseen osaksi yhteisön lainsäädäntöä ja pitänyt tärkeänä kehittää oikeus- ja sisäasiain yhteistyötä. Suomen näkemyksen mukaan yhteisistä kriminalisointiperusteista, syyteeseen asettamisesta ja seuraamuksissa päätettäessä tulee nyt edetä Tampereen Eurooppa-neuvostossa hyväksytyjen puheenjohtajan päätelmien kohdassa 48 edellytetyllä tavalla.*

Edellä sanotuilla perusteilla Suomi katsoo, ettei yhteisöpetosten tutkintaa ja syyttämistä varten ole tarpeen perustaa vihreässä kirjassa ehdotetun kaltaista erillistä syyttäjäorganisaatiota, omaa rikoslainsäädäntöä ja omia menettelynormeja. Yhteisöjen taloudellisten etujen suojaa ja siinä tehtävää oikeudellista yhteistyötä tulee kehittää muilla keinoin.

y:\av\europaan-syyttäjä-kuulemistilaisuus